

obrestna posojila. Vse to je premalo, preneznatno za 3600 organiziranega učiteljstva in za 2- do trikratno tako število družinskih članov. Bolniško zavarovanje za učiteljstvo naše banovine je nujno potrebno. Izvesti se da le na ta način, če se prijavi za vstop obvezno vse učiteljstvo naše banovine, ki bi solidarno s svojimi rednimi mesečnimi prispevki kriilo vse potrebne izdatke za zdravniško oskrbo bolnih članov in njih družin. Odsek za gospodarske in socialne ustanove nujno prosi, da vsa sreska društva že na jesenskih zborovanjih pretresajo načrt tovariša Slokana o bolniškem zavarovanju (priobčen v »Učit. tov.« štev. 44 od 21. jun. 1934.), se izrečejo za obvezno zavarovanje vseh članov in to pismeno sporoči sekciji JUU v Ljubljani. Stalni odsek, ki se s tem vprašanjem bavi, bo na podlagi izjav sreskih društev napravil podroben načrt za članske prispevke in ga objavil v »Učit. tovarisu«. Ta odsek bo iskal tudi zvezo z ministrom za socialno politiko.

8. Učiteljski gospodarski dan. Iz podanege poročila je razvidno, da ima naše učiteljstvo razmeroma mnogo gospodarskih in socialnih ustanov, ki se pa po večini ne razvijajo tako, kakor bi bilo to potrebno. Za glavni vzrok smatramo premajhno stanovsko zavest o pomenu in važnosti teh ustanov, na drugi strani pa premajhno medsebojno povezanost teh ustanov. Zato predlagamo skupščini, da izvede po vseh sreskih učiteljskih društvih v januarju ali februarju učiteljski stanovsko gospodarski dan, da bo članstvo temeljito poučeno o njihovem pomenu in važnosti. Sekcijo pozivamo, da zopet oživi gospodarski svet, ki naj pripravi pot, da bodo postale vse naše gospodarske in socialne ustanove splošne in organizacijske pod skupnim vodstvom organizacije.

9. Odsek je odstopil predlog laškega društva glede vpliva brezposelnosti na mladino in predlog mariborskega učiteljskega društva o ustanovitvi fonda, iz katerega bi črpali upokojeni učitelji, dokler se jim ne nakaže pokojnina, odseku za resolucije.

SKLEPI ODSEKA ZA UČNE NAČRTE.

Reforma naše šole.

(Smernice za izdelavo učnih načrtov za osnovno in višjo narodno šolo.)

I.

1. Poleg temeljite znanstvene in metodične učiteljske izobrazbe, poleg izdatnega pospeševanja vseh stremiljenj učiteljstva po nadaljnji izobrazbi in poleg sodobne opreme šol z učili in učnimi pripomočki je učni načrt bistveno sestavni del in važen predpogoj za razvoj našega narodnega šolstva.

2. Kakor so šoli potrebni zakoni, tako se mora ves šolski pouk organizirati po določenih načelih in zato je treba učnih načrtov. Če je umestno, da šolski zakoni predpisujejo le to, kar je za zdrav razvoj šolstva potrebno, sme temu primeroma učni načrt predpisati samo to, kar je neobhodno potrebno. Zato mora biti le okvir v velikih obsevih in v čim bolj zgoščeni obliki fiksira učne smotre, učne naloge in splošna vzgojna in učna načela za posamezne šolske kategorije.

Učni načrt ne sme učitelja utesnjevati ali celo ovirati v samostojnem mišljenju, iskanju in udejstvovanju, ampak mora to celo od njega zahtevati in pri njem predpostavljati. Učni načrt mora zagotoviti svobodo kretanja učiteljske osebnosti v mejah zakona.

3. Današnja doba zahteva kategorično, da se pouk podredi vzgoji.

4. Težišče učnega načrta ne sme biti samo v snovi upoštevati je treba namreč tudi telesno in duševno zrelost otroka. Vzbuja

žive sile in dragocene zmožnosti, ki se najlažje razvijajo, krepijo in pospešujejo z delom, je več vredno nego samo kopičenje znanja. Šola mora vzbujaati v otroku veselje do dela ter urediti v njem produktivne sile. Nudi mora vsestransko možnost in mnogo prilike, da se notranje otroško življenje preliva v udejstvovanja, izražanje in oblikovanje, da se s tem oploja in obogati.

II.

Koliko je učiteljstvu dana možnost, poglobiti se v najnovejši projekt učnega načrta, je treba ugotoviti sledeče:

1. Novi učni načrt še ne zadošča v polni meri zahtevam sodobne pedagogike in didaktike in tudi ne zakonu o narodnih šolah. Vzgojna naloga ni v pravem razmerju do učnega smotra. Ideja delovne šole še ni v njem dovolj trdno zasidrana. Zahtevati se morajo čim tesnejši stiki med šolo in življenjem, da se s tem zadosti načelu življenjske bližine pri pouku.

Tako še učni načrt ne pomeni uresničenja pedagogskih nazorov, ki jih zastopa učiteljstvo dravske banovine. Treba je, da učni načrt upošteva vsa sodobna stremiljenja in upravičene zahteve moderne pedagogike in da poleg didaktičnih nalog jasno izraža tudi vzgojno nalogo narodne šole. Učiteljstvo tudi želi, da mu splošni del učnega načrta zagamči potrebno svobodo za njega izvajanje v šolski praksi.

2. Ako pa se naj dobre ideje, ki naj jih vsebuje novi učni načrt, tudi popolnoma uresniči, so za to potrebne predpostavke, ki še danes manjkajo naši šoli.

Zahtevati se mora, da se reformira učiteljska izobrazba:

da se učinkovito pospešujejo vsa stremiljenja učiteljstva po nadaljnji izobrazbi;

da se učiteljstvu popolnoma osigura njegov materialni položaj;

da se zniža število učencev na največ 40 v razredu;

da se primerno izgradijo nižje organizirane šole;

da se ustanavljajo poizkusni razredi in poizkusne šole in da se uvede princip »odprtih vrat«;

da se povsod preskrbijo času primerni šolski prostori, telovadnice in igrišča;

da se šole primerno opremijo z učili in učnimi pripomočki;

da se posveti primerna pozornost zdravstveni in socialni zaščiti učencev.

III.

Pri končni stilizaciji novega učnega načrta naj bi se upoštevale naslednje splošne želje in zahteve učiteljstva:

1. V splošnem delu učitelju dana svoboda za njegovo delovanje se ne sme z nikakimi birokratičnimi ukrepi katerekoli vrste okrniti.

2. Enako svobodo bi moral učni načrt zagotoviti učitelju tudi v snovnem pogledu.

3. Vsako ozkoogrudno izvajanje učnega načrta se mora že glede na čisto pomanjkljive predpostavke smatrati kot nemogoče.

4. Snovni učni načrt naj vsebuje le v bistvu vse ono, kar bi bilo glede na krajevne razmere upoštevati in dalje izgraditi.

5. Event. protislovja med splošnim delom našega učnega načrta in med snovnim načrtom je treba odpraviti.

6. V snovnem načrtu ne sme biti izmera glede obravnave posameznih učnih predmetov preveč neenakomerna. Vsem predmetom naj se posveča potrebna pozornost.

7. Za posamezne učne predmete previzoko postavljene smotre je treba primerno izpremeniti.

8. Zahtevati se mora daleč segajoča prožnost in gibljivost urnika v nasprotju z njegovo dosedanjjo otrplo obliko.

9. Priložnostni pouk je treba bolj poudariti, da pouk lahko zadošča načelu življenjske bližine.

10. V interesu pouka prevzame učiteljstvo odgovornost za učne izprehode in telovadne izlete, ki jih predvideva učni načrt. Zahteva pa tudi, da se mu pri njih izvajanju zagotovi potrebna zakonita zaščita. Predpostavka pa je tudi tukaj, da se primerno zniža število učencev.

11. Pri končni redakciji učnih načrtov naj se upoštevajo rezultati dvoletne preizkušnje za posamezne predmete in se njih besedilo temu primerno pretilizira.

IV.

Velika večina našega naroda gre skozi niže organizirano šolo. Če samo iz tega dejstva sledi njen velik pomen. Ta šola je čisto edina pot, ki našega človeka približa sodobni kulturi. Ali prav niže organizirani šoli nedostaja večina predpogojev za njen razvoj v duhu novodobnih pedagoških zahtev. Iz tega razloga se mora zahtevati, da se tej šoli dajo v višini meri potrebna sredstva na razpolago.

Izmera učne snovi za niže organizirano šolo ne sme biti previsoka. Pogrešno bi bilo, ako bi se učna snov za višje organizirane šole kratkomalo prenesla na niže organizirane šole, za te vrste šol je treba temveč posebnih učnih načrtov.

Preobilica učne snovi ne dopušča prave poglobitve in ne daje prostora za tako potrebne formalne vaje, kar pa je bistveno, da si učenci pridobijo tudi neko mero pozitivnega ali eksaktnega znanja.

O šolskih oddajah v letošnjem letu

Na Vidov dan, 28. junija je zaključil naš šolski radio tretje leto svojih rednih oddaj.

Pri tej priliki podam kratko poročilo o letošnjem delovanju in navedem nekaj smernic za bodoče leto.

Letos smo imeli v šolskem radiu 69 prireditvev, lansko leto 71 in predlanskim 61. Porazdeljene so bile letošnje oddaje takole: akademij in proslav je bilo 9, literarnih oddaj 13, od teh 11 slovenskih in 2 hrvaški, zemljepisnih in potopisnih 17, zgodovinskih 2, pokrajinske oddaje je bila 1, priredopisnih je bilo 6, tehničnih 4, vzgojnih 9, higienskih 4, sportni oddaji sta bili 2, dalje smo slišali 1 glasbeno predavanje in 1 nastop lutkarjev.

Iz tega pregleda sledi, da je naš odbor upošteval vse panoge in predmete, ki so primerni za oddajanje po radiu. Pregled pa tudi kaže, da je bilo premalo oddaj za učence in učenke prvih dveh razredov narodnih šol, četudi je dvorazrednih šol največ v naši banovini. Tem otrokom so bile namenjene pravljice in pripovedke, ki smo jih oddajali trikrat ter igra z lutkami, ki smo jo na novo uvedli.

Tudi glasbenih predavanj in petja je bilo očitno premalo.

Na novo je bila uvedena tudi pokrajinska oddaja, ki jo je preskrbela mladina osnovne šole iz Trebnjega. V besedi, pesmi in igranju na harmoniko so otroci v domačem narečju podali zaokroženo sliko Trebnjega in njegove okolice.

Vem, da je naše učiteljstvo proti koncu šolskega leta zelo obremenjeno in ni moglo pripravljati svojih učencev za pokrajinske oddaje, zato gre gosp. učitelju Marjanu Tratarju in učiteljici gospe Vidi Dereanijevi, ki sta vodila prvo našo pokrajinsko oddajo, tem večja zahvala.

Na novo smo uvedli tudi predavanja o naših manjšinah izven državnih mej, o pri-

Zato je potrebno, da se učna snov primerno izbere in omeji. V svrhu lažjega individualiziranja mora biti dopustno, da se pouk na teh stopnjah lahko tako uredi, da se učenec porazdele oziroma združijo razen po starosti tudi po enakem zanimanju in enakih sposobnostih v skupine.

Dalje mora biti dana možnost, da se posamezni do sedaj premalo gibljivi oddelki lahko združijo, kadarkoli se to zdi učitelju potrebno.

Priporočljivo bi bilo, da se vrši pouk elementarnih učencev v nerazdeljeni enorazrednici v prvih treh mesecih poldnevno.

Da bo pouk v oddelkih v splošnem bolj plodovit, so potrebne primerne delovne knjige za stvarni pouk, kakor tudi zemljevidi in drugi učni pripomočki.

V enorazrednici ne sme biti število učencev večje nego 30.

Načelno se mora zahtevati, da se vse narodne šole organizirajo tako, da se bodo učenci 1. šolskega leta vedno lahko poučevali neposredno.

V.

Naše zastopnike v Glavnem prosvetnem svetu, ki uživajo popolno zaupanje vsega organiziranega učiteljstva v dravski banovini, naprošamo, da na primeren način tolmačijo te naše želje, da se primerno zavzemajo za naše upravičene zahteve in da skušajo doseči, da se te zahteve, ako ne v polnem obsegu, vsaj po možnosti uveljavijo. Obenem se jim zahvaljujemo za njih vneto dosedanje sodelovanje pri pretresanju projekta novih učnih načrtov, ki je ne samo zelo naporno, ampak tudi zelo odgovorno delo.

morskih, koroških in ameriških Slovincih, ki so del našega telesa in se jih moramo večkrat spominjati. Tem laže bodo prenašali svojo usodo, če bodo prepričani, da jih nismo pozabili.

Da smo pozabili naše oddaje, jih pričenjamo in končujemo sedaj vedno z glasbeno točko ali domačim petjem; oddaje same pa smo skrajšali na največ 30 minut, da se otroci s poslušanjem ne utrudijo. Vsako redno oddajo zaključujejo zanimive vesti iz domačih in tujih krajev.

Posrečilo se nam je, da smo tudi v tekočem letu razširili krog naših prvovrstnih predavateljev. Upamo, da nam bodo vsi ostali zvesti tudi v prihodnjem šolskem letu.

V naši banovini ima sedaj 83 šol lastne radijske aparate, 183 šol uporablja zasebne aparate in 226 šolam daje učiteljstvo svoje aparate na razpolago.

Po tej statistiki, ki jo je sestavil prosvetni oddelek kr. banske uprave, posluša oddaje šolskega radija le ena tretjina vseh šol v naši banovini, ostali dve tretjini pa nimata za sedaj nobene koristi od naših oddaj. Vendar pa je radio po naših šolah že tako razširjen, da naš šolski radio ne sme prenehati s svojim delovanjem.

Toliko o letošnjih oddajah!

Za bodoče šol. leto navajam nekaj smernic.

Število oddaj za naše najmlajše poslušavce bo treba na vsak način povečati. Večkrat bomo oddajali pripovedke in pravljice, ki jih tudi odrasli radi poslušajo. Le spomni mo se, kako zadovoljno so poslušali naši ljudje nepozabnega Milčinskega v prvih letih, ko se je oglašila naša kukavica. Kakor sem čul iz pogovorov, je bila lutkovna igra »Martin Krpan« našim malčkom zelo všeč in so prosili, da se igra ponovi. V prihodnjem šolskem letu nameravamo oddajati več lutkovnih iger, saj imamo dovolj prvovrstnih

IV.

Ovaduštvo je duševna bolezen. Duše se včasih dajo zdraviti. To je delo vzgoje. Grešimo, če mislimo, da je le izobrazba glavni činitelj življenja. Ne, izobrazba je končno le pripomoček vzgoji. Ker je ovaduštvo pojav, ki ga lahko opazujemo pri človeku že v najranj mladosti, nam je že tam, pri korenini, zasadiiti sekiro. Drugače se razpase. Živimo v izrednih časih neposrednih povojnih let, ki so hudo prikladna najrazličnejšim abnormnostim poedinih bolnih tipov. Poglejmo okrog sebe! Razni Maliji se kar množe! Da se množe tudi ovaduhi, ni treba posebej omenjati. Kakor srditi brenclji obletavajo človeka, da ga čim prej zakopljejo. Je to sicer posledica vojne, neka živčna razrvanost, ki je nekaterike še posebno udarila. Tej živčni razrvanosti je treba napovedati vojno!

Mislím, da me razumete. V podeželju kar kipi. Na deželi je brez števila mogotcev, ki si domišljajo, da morajo vladati. V svoj voz vprezajo učiteljstvo. Zdi se, da smo stan, ki ni od države postavljen za to, da s svojimi skromnimi močmi pomaga državi graditi nove temelje našega državnega življenja, kakor ga je Nj. Vel. kralj Aleksander I. v nešteti primerih nakazal našemu učiteljstvu. Kje je krivda? Morebiti v naši premali zavednosti, ali v naši inteligenčni nemoči ali kjer že bodi. To na vse zadnje ne spada v ta referat. Dejstvo pa je, da ovaduštvo pri nas na podeželju še posebno cvete in ovira razvoj pozitivnega šolskega in izvenšolskega udejstvovanja učiteljstva. Ruši mir, ki je dandanes pionirjem nove Jugoslavije, kakršno je zamislil naš najvišji učitelj in narodni vladar, tako nujno potreben.

Spoznavši ovaduštvo le z negativne plati, vidimo, da je važen problem vzgoje, ki ga ni zanemarjati. Resnica je, in ostane resnica: ovaduhi ne more biti dober državljani! Naša naloga pa je, vzgojiti dobrega človeka in s tem dobrega državljana.

O našem šolstvu

Zveza društev »Sola in dom« čuti potrebo, da poda nekaj načelnih misli o našem šolstvu ob koncu šolskega leta.

Počitnice imamo. Dijaki so se razkropili širom domovine in starši se oddahnejo, ako so otroci šolsko leto srečno dovršili. Ako otrok ni izdelal razreda, malo pozabavljajo na učitelje ali profesorje in se tolažijo, da bo morda prihodnje leto boljše. Učitelji in profesorji hvalijo ali pa tožijo, da so dijaki slabi in da se ne zanimajo za šolo. Najbrž je že od nekdaj tako, da starši in učenci iščejo krivde za neuspehe na učitelju, učitelji, oziroma profesorji pa na učencih. Vsak bo imel nekaj prav in zato bo najbrž resnica nekje v sredi; toda pri delu v šoli sodelujejo tudi drugi važni činitelji, ki so včasih močnejši kot učitelji in učenci, ki lahko tudi najboljšemu učitelju in skrbnim učencem skoro onemogočijo napredek pri pouku.

Učenci so nam po svojih zmožnostih in nagnjenjih nekaj danega, s čimer moramo računati in kar naj šola šele oblikuje. Tudi učitelji in profesorji so po svojem značaju in sposobnostih že dovršene osebnosti tako, da se skoro ne dajo v osnovi izpremeniti.

Vsako leto objavijo dnevni listi tabele o številu razredov in učencev ter ocene v vedenju in napredku. Ni naš namen podati tukaj števila učencev, učiteljev in šol, tudi ne številčnega razmerja učencev, ki so zdelali razrede odlično, prav dobro, dobro, ki imajo popravni izpit ali ki so celo padli.

Iz poročil, ki jih imamo o delu v šoli med letom in ob sklepu leta bi lahko ugotovili nekatere vnanje in notranje vzroke neuspehov v naših šolah.

II.

Sedanja gospodarska kriza se je tako globoko zajedla v vse področje našega udej-

stvovanja, da je tudi naše šolstvo hudo prizadeto po njej.

Predvsem nam manjka v vseh krajih in pri vseh vrstah šol zadostnih in primernih prostorov. To je prav tako v kmečkih občinah kakor v mestih, da sta večkrat po dva razreda v enem prostoru ali pa je v razredih, kjer je prostora in kjer bi smelo biti 30 do 40 učencev sedaj 60 do 70 in celo 90 učencev. Tudi na srednjih šolah v Mariboru in Ljubljani ni boljše, vse so prenapolnjene. Poleg tega so tudi stavbe po večini starejše ter po svoji notranji ureditvi prostorov, razsvetljavi, zdravstvenih napravah, zračanju in drugih ozirih ne ustrezajo današnjim vzgojnim, učnim in higienskim zahtevam.

Pred vojno so gradili šole za tedanje prilike ali še teh malo. Meščanskih šol skoraj nismo imeli, zato so te danes najbolj zastavljene in se morajo stiskati po večini z osnovnimi v istih prostorih, ker jih še mnogo nima lastnih stavb.

Srednje šole v Ljubljani in Mariboru so prenapolnjene, ker šole s 1200 do 1300 učenci ne morejo izvršiti pravega vzgojnega dela, ker je radi prevelikega števila učencev, razredov in profesorjev pretirgan stik med učenci in profesorji, med profesorji samimi ter med profesorji in direktorjem, ki naj bi duhovno vodil ves zavod. To niso več šole, ki bi duhovno vodile mladino in bi profesorji, kot osebnosti vplivali nanjo, ker ne pridejo v ožji stik z njo, temveč šolske tovarne, kjer se izdeluje blago na debelo.

Pri tem seveda ne more biti pravih učnih, še manj pa vzgojnih uspehov. Ne sme nas varati samo boljši učni uspeh, ki ga kažejo letni izkazi večjih zavodov v primeri z manjšimi, ker to še ne kaže vzgojnih uspehov.

Na zavodih z velikim številom učencev v razredih ima važno ulogo slučaj, ker učenci pridejo ocenjevanju samo dvakrat ali trikrat na vrsto v semestru.